

Waldorfská základní a střední škola Semily, příspěvková organizace

Tyršova 485, Semily 513 01

Maturitní otázky z předmětu: **Psychologie**

Školní rok 2023/24

1. Psychologická charakteristika filmových a románových postav

- Charakterizovat postavu podle její osobnosti: vlastnosti, charakter, hodnoty a vůle, motivace, emoce (např. ploché, nestabilní, hluboké), mezilidské vztahy
- V případě psychopatie popsat danou duševní nemoc (např. Wildeův Dorian Gray zřejmě trpěl narcistickou poruchou osobnosti, Rain Man trpěl poruchou autistického spektra)
- Popsat a analyzovat důsledky prožívání, rozhodnutí a jednání protagonisty na vývoj situace, na další aktéry a na celkovou dramatičnost daného příběhu

2. Optimální průběh socializace

- Raná symbiotická vazba
- Bezpečné připoutání a jeho vzorec
- Proces separace

3. Poruchy socializace

- Dysfunkce - poruchy socializace a vznik deprivací
- Deviace na základě rané deprivace
- Deviace na základě traumatu

4. Psychologické aspekty paměti

- Pojem paměť a jeho význam
- Křivka zapomínání podle Ebbinghause
- Barlett – rekonstruktivní povaha paměti
- Tři fáze paměťového procesu
- Druhy paměti (paměť pro dávné/nové, implicitní/explicitní paměť)
- Kandellův pokus
- Příklady mimořádně rozvinuté, či zvláště narušené paměti (příběh konkrétního člověka, film Rain man, Pořád jsem to já – podívejte se na jeden z těchto filmů a teorii ilustруйте na zkušenosti hlavního hrdiny)

5. Psychologie učení

- Tři základní způsoby učení (mechanismy) učení - podmiňování, operativní, učení nápodobou
- Dysfunkční učení – naučená bezmoc, Seligmanův experiment se psy
- Specifika lidského učení
- Vybrané metody efektivního učení

6. Vědomí, pozornost

- Základní charakteristika pozornosti, fyziologický základ pozornosti
- Dimenze vědomí – míra bdělosti, šíře

- Změněné stavy vědomí (vliv psychopatologie, náboženství, meditace, drog, „peak experiences“)
- Pozornost – definice a znaky (záměrnost, selektivnost, lucidita)
- Dělení pozornosti (záměrná/nezáměrná)

7. Psychologická charakteristika myšlení

- Definice myšlení
- Druhy myšlení
- Vztah myšlení a jazyka, pojmy
- Vývoj myšlení dle Jeana Piageta
- Vygotského teorie myšlení

8. Psychologická charakteristika představ

- Definice představ
- Rozdíl mezi představou a vjemem, percepční iluze
- Funkce představ
- Výzkum představ
- Praktické využití představ ve výchově a psychoterapii

9. Smyslové procesy

- Definice vjemu, rozdíl mezi počítkem a vjemem
- Smyslové receptory exteroceptory, proprioceptory, visceroreceptory
- Prahy vnímání, senzorní adaptace
- Organizace vjemového pole – zákonitosti grupování do celků, konstanty vnímání, zrakové iluze

10. Osobnost člověka I. – Základní dimenze

- Schopnosti (inteligence, Guilfordův multifaktorový model, Cattellův hierarchický model, Gardnerův model rozmanitých inteligencí)
- Temperament
- Charakter

11. Osobnost člověka II. - Odolnost

- Odolnost
- Zátěž a stres
- Seleyho model – obecný adaptační syndrom a jeho fáze
- PTSD stručná charakteristika
- Stres a imunitní systém
- Typy osobnosti a stres
- Vulnerabilita/resilience, odolná osobnost podle Antonovského

12. Osobnost člověka III. – Kvalitativní přístupy k výzkumu osobnosti

- Pozorování
- Rozhovor

- Projektivní metody
- Spontánní výtvary

13. Osobnost člověka IV. – motivace a emocionalita

- Motivace dle Maslowa, hierarchická teorie potřeb
- Prožívání emocí (intenzita, polarita)
- Fyziologické koreláty emocí
- Exprese emocí
- Druhy emocí: primární emoce (seznam 8 základních emocí dle Plutchika), sociální emoce
- Emoční inteligence

14. Psychologická problematika Jáství

- Tělové Já a ne – Já
- Psychické rozlišování Já a ne-Já
- Kontinuita Já
- Integrace Já, desintegrační poruchy Jáství (depersonalizace, vícenásobná osobnost)

15. Sociální psychologie 1.

- Sociální percepce
- Komponenty sociální percepce: vnímající osoba, vnímaná osoba, situační kontext
- Průběh procesu sociální percepce

16. Sociální psychologie 2.

- Kompetence sociální a personální jako cíl výchovy a vzdělávání v ČR
- Mentalizace (podmínka všech sociálně-emočních kompetencí)

17. Sociální psychologie 3.

- Sociální skupiny (fce skupiny, formální/neformální skupiny, role ve skupině)
- Vedoucí skupiny
- Vliv skupiny na jedince (Aschův experiment)
- Problematika morálky, autority a totality (Zimbardo, film Experiment)

18. Duševní poruchy I.

- Definice duševních poruch
- Kategorizace duševních poruch. Historický vývoj klasifikace onemocnění, včetně duševních, až po současnost.
- Stručně charakterizujte následující duševní poruchy: 1. Organické poruchy, 2. Schizofrenie 3. Afektivní poruchy 4. Závislosti, 5. Poruchy osobnosti.
- Jednu dílčí duševní poruchu dle Vašeho výběru popište podrobněji a uveďte konkrétní příklad (z filmu, umění, terapeutickou kazuistiku).

19. Duševní poruchy II

- Postoje k duševním poruchám v historii

- Stručně charakterizujte následující duševní poruchy: 1. Neurotické a stresové poruchy (fobie, OCD, PTSD), 2. Poruchy chování a emocí (anorexie, bulimie, ADD, ADHD), 3. Poruchy psychického vývoje (specifické poruchy učení, poruchy autistického spektra), 4. Mentální retardace (lehká, střední, těžká).
- Jednu dílčí duševní poruchu dle Vašeho výběru popište podrobněji a uveďte konkrétní příklad (z filmu, slavnou osobnost, která poruchou trpěla, terapeutickou kazuistiku).

20. Psychoterapie

- Definice
- Základní přístupy v psychoterapii
 - Psychodynamický přístup
 - Existenciálně-humanistický přístup
 - Behaviorální přístup
 - Kognitivní přístup
 - Jiné přístupy: systemická terapie, integrativní přístupy, transpersonální

21. Významné psychologické směry - psychoanalýza

- Osobnost S. Freuda, výchozí perspektiva jeho teorie (fyziologický determinismus, sexualita, osobní nevědomí)
- Struktura osobnosti podle psychických funkcí (Id, Ego, superego, jejich interakce a konflikty)
- Pud (Eros, Thanatos)
- Vývoj osobnosti
- Obranné mechanismy
- Úzkost a strach
- Povaha snů
- Vliv psychoanalýzy na umění - surrealismus

22. Významné psychologické směry - analytická psychologie

- Osobnost C. G. Junga
- Srovnání Freudova a Jungova přístupu k lidské psychice, hlavní body J. teorie
- Struktura psyché (osobní a kolektivní nevědomí, archetypy, komplexy, bytostné Já)
- Vývoj osobnosti
- Přesouvání duševní energie
- Uplatnění v poradenství (typologie MBTI)
- Příklady symbolizace v umění (Dalí, Klimt, Rothko, příklady dle vlastního výběru)

23. Významné psychologické směry - humanistická a existenciální psychologie

- C. Rogers - na člověka zaměřený přístup
- V. Frankl - smysluplnost lidské existence

24. Postavení psychologie v systému věd

- Předmět psychologie, problematika termínu duše, základní psychologické pojmy ve vztahu k vymezení předmětu psychologie

- Postavení psychologie v systému společenských a přírodních věd (vztah k sociologii, pedagogice, neurovědám, medicíně)
- Rozlišení teoretické a praktické psychologie (vymezit základní psychologické disciplíny; obory aplikované psychologie, výběr 2 oblastí a jejich podrobná charakteristika: např. školství, zdravotnictví, poradenství apod.